

10
 بابا فرید نے اخلاقیات نوں انسانیاں
 جیوں دی کنیا قرار دتا
 اے۔ کھل کے بیان سرو (2017)

give the introduction of the qs, not of baba farid. his lifesketch can be given under separate heading.

1- تعارف :-

بابا فرید پٹیالہی ادب دے بانی پتے مڈھلے
 مشاعرے نے۔ اوہناں نے پنجاب دی دکھرتی تے اک
 ادب دا پیمانہ دتا اے۔ اوہناں دا اصل ناں
 مسطور تے لقب فرید الدین سی۔ اوہناں
 دے والد دا ناں جمال الدین سلیمان سی۔
 اوہ ملتان دے شہرے اک پینٹ کھوٹے وال
 وچ 1188ء وچ جنم لیا۔

currently, this is an irrelevant introduction.

مڈھلی تعلیم

اوہناں دی والدہ دا ناں فرسمن بی بی سی تے
 اوہناں نے مڈھلی تعلیم اپنی والدہ کھوٹوں حاصل
 کیتی۔ فقیر ملتان دی مہذبہ دست رے اک عالم
 مشراج الدین کھوٹوں مئی علوم دے سکھ تے ناں ناں قرآن
 مجر دی حفظ کیا۔ بابا جی اک دن مدرسے ولے لہے کے
 لہے "نافح" پڑھ رہے سن کہ حضرت جو اچھو کھنڈار
 گا بی بی تے اوہناں ناں انسان دی ملاقات ہوئی
 فقیر بابا جی نے اوہناں دی صحبت کر کے صوفی کلام دے
 مشہور سلسلہ چشتیان وچ شامل ہوئے۔
 بابا جی دا کلام بہت سارے شکر گرو ورنہ وے ڈرے
 پکڑا گیا اے۔ سکھاں دا فروغی ہنوا
 بابا گرو نانک نے اپنی مذہبی کتاب ~~پنج گرو~~
 "گرنہ" وچ بابا جی دا کلام شامل کیا اے۔ گرو
 نانک نے ایہ کلام بابا فرید کے سجادہ نشین
 شاہ بہرام جیہڑے اوس وقت زندہ سن اوہناں
 دی اجازت ناں شامل کیا اے۔ بابا جی 1289ء
 وچ پاکستان وچ وفات پائے۔

2- بابا فرید دی شاعری :-

بابا فرید ری شاعری نون مشلوک آکھیا جائد اے
مشلوک:-

دو الفاظ ^{شاہ} مشلوک تے لوک شمال مل کے پتیا اے
جدا مطلب اے "پار شاہ ری زبان"

دو دنیا الہی ادب و ج العس نون سراد اوہ
شعر اے چندرا کسی ولی، صوفی، پیر، فقیہ
تے موندے و کھوں تھلا تھلا تے اوہ اولاد
وچار بیان کردا ہونے لگا

بقول نجم حسن کبیرہ:
"الہم دو سطر ہی نظم اے العس تے
دو نون مہرے ایہم قائلہ ہوندے

3. بابا فرید ری شاعری دا فکری جائزہ:-

بابا فرید ری شاعری وچ لوکاں یعنی فکر دا جائزہ نظر لاندہ
اے۔ اوہیاں تے اپنی شاعری در آہیں لوکاں نون
پتھر تے ری فکر دا درس دتھا اے۔

relate it with ikhlaqiyat.

(i) غرور تے ظہیر ری نندریا:-
بابا فرید نے غرور تے ظہیر ری نندریا لکھی اے تے آکھیا
اے تہ سماجی معاشرے وچ ہر انسان ری جیٹ غرور
تے ظہیر اے۔ انسان نون جائی دا اے کہ عاقل
ہونے چکے۔ قرآن پاک وچ ارشاد اے:
"مَنْ كَانَ فِيكُمْ فَاصِلًا كُنْزًا مِّنْكُمْ
يُرِيدُ أَن يَمْلِكَا كُنُوزَهُمْ لِيَتَاجَرُوا
بِهَا فِي سُلْطَانٍ مُّكْتَفٍ"
نہ لہا ہی ہیا لوکاں نون سکدا اے۔
کب او رہاں قرآن پاک وچ ارشاد اے:
"غُرُورًا تَعْلَمُونَ" اے لوک اللہ
نون لیسند نہیں۔
غرور دی نندریا کرے ہونے اوہ فرماندے ہونے

فرید امیں نون منج کر کر لٹ
بھرے تھرا تے رب دے جو بھاوے سولٹ

one reference/shair is enough for a single argument.

highlight the headings.

کلیئر نے اکثر چھٹے درجے میں نال انسان دوزخ دی ایک نوری
سیج جائزہ لے

بقول بابا فرید
فریدا من میدان لہر، ٹوٹے ٹپے لہ
اگے مول نہ آوسے، دوزخ سندی بھاء

(ii) سیٹی داد رسل :-
بابا فرید نے اپنی سٹالری وجہ سیٹی داد رسل دتا
اے آکھدے تے کہ سیج بولن نال انسان بھت جے
بھرمے کماں تو سیج جائزہ لے: کہوں جے ساڈے
نبی ناک نے وی سیج بولن دا آکھیا اے
بقول بابا فرید:

بویے سیج دھرم، جو پھن بویے
جو گتر دے واٹ مریدا جو لے

(iii) تقویت
درین دی ٹلی صورت فون لھووف آکھنا جائزہ لے
معاشرے دے لوکاں داد رسل نورور سہوٹا زوال
دری نیشانی بیوند اے تے قدر او س زوال فون
تھم کرن لہٹی بزرگان درین فون تھم کرن لہٹی
اور رے دے پھوئے حکیمان دے مطابق حکمے نے
قدر اونیاں فون ویلھ کہ لہٹی کوپ وی تھمیت
پھرن تے مسرے پاسے وی کرن - بابا فرید وی اللہ
دے تھک بندے سنن اونیاں نے وی اور دے بر حکم
دی مابعدی کہیسی . او کہندے تے جے بندہ دشعاعا
ہو جاوے تے اور نورور سہوٹا جائزہ لے . اسن واسطے
اونیاں نے رھا دریاں لڑناں فون تھک ورھا لے .
اسے آپ فون اللہ دے نزدیک کہتا تے او کہندے نے
کہ رب جو درزا اے اور دے کے رافقی ہونا چاہی کرا اے
تے جو درزائے کتہا کھار ایسا او دھا و سبائے تھاب ہوو
گا . اسن لہٹی اوہ لہٹی ٹھک تے لکھی ری روٹی
بھرمے پھرمے سن تے جہوں بھگ لکھی تے اونوں

ہر مارے سن نے اپنے نفس کے قابو ماندے سن

فریداروٹی میری کاٹھری لاون میری ہنگامہ
جیناں کھادی چو پٹری، گھنے سپن گے دکھ

(۶)

حسد دی نندیا:-

بابا فرید انکھوت نے سماجی معاشرے نے لوگوں کو حاصل
لاچ فون نکھنم کر کے انسان بیار، محبت نال رہو
نے آپ دوئے دی فوسن فوشی وجہ راضی ہووے۔
نے معاشرے و جوں حوصل، حاصل، لاچ، لوگوں فون
نکھنم کتنا جاوے نے معاشرہ آپ تطبیق معاشرہ بین
سدا اے۔ ہر انسان سادہ جی زندگی گزارے
کو بوجہ کامیاب زندگی دارا از ایہ ای کے + سادگی
وجہ رب راضی ہووے اے

فرماندے نئیں:
رکھی سکھی کھاکے، کھنڈا پانی پی
ویکھو پیرائی چو پٹری نہ ترسائیں جی

(۷)

غاز دی اہمیت:-

بابا فرید ایک ہونفے تھے شاعر سن، اونہاں نے ہمیشہ
غاز دی پاکار کمال ادا تھی کہتی آے۔ اور زندگی
نے قرآن مجید وجہ اللہ نے غازی کھن دا حکم دتا
اے "میرن" نیکوں سب توں پہلا سوال غازی کھن
جائے گا اے "۔

بقول عارف علیہ السلام "پہلی کتاب
"میرکھ پڑ جوئی" وجہ آگہ ہے کہ
"بابا فرید نے اپنی پوری عبادتی
وجہ گدی غازی کھن ادا تھی وجہ غفلت
نئیں ورتی سی"۔

اونہاں نے اپنی شاعری دے ذریعے لوکاں فون
غاز دی ادا تھی نے ایسے دی اہمیت داسا
اے کہ غازی زندگی وجہ بہت ضروری اے۔
بابا فرید کھنڈے نئیں:

۷۰ اوٹھ فرید اوفنوساز، صبح نماز گزار
جو سسر سائیں ناں نیویں سوسر لپ اتار

بابا جی نے کہا: اور شلوک وچ

۷۱ اوٹھ فرید استیا، چھاڑو دے مسیت
توں ستاربت جاندا، تیری ڈاٹھدے نال پریت

اپنی ڈاٹھدی لئی۔
بابا فرید دی مشاعرے دی اب اچھی گل اے کہ
پر گل توں لکے آب اول گھر کے کر دے نہ کیوں
جہ ایچ گل دا بوتا اثر ہو تدا اے۔ جے کسے توں مت
دی گل آکھتے او توں بھسرا لک جاندا اے۔
بابا فرید نے ایچے ہر شعر وچ "فرید" آکھ کے گل
کستی کہے۔ بابا جی اب ہوشی، شاعر نے اللہ
کے نیک بندے سن۔ بابا فرید وی لکے توں تیرا
کدو دے کہ فرید تیرا کالا رنگ تیرے کمر توں
دی وجہ توں ہوا اے تو لوک ہنسوں درویش
لہ رہے۔ ایہہ اوں دی فاضل توبی رہے کہ
اوہ لکے آس توں وڈا تئیں سمجھ دے۔ ایہی
ڈاٹھدی لئی کر دے نہ میں ج وی تئیں
بقول بابا فرید دے:

۷۲ کالے میدھے کپڑے کالا میدھا ویس
گناہیں بھریا میں پھراں توک بسین درویش

رب دی یاد۔
بابا فرید لکھتے کہ انسان توں اللہ تعالیٰ نے بسین
دینا تے اپنی بھارت لئی کھلدا اے۔ ہر انسان دینا
دی رنگیناں وچ کھو تدا اے تے اللہ توں بھل
گیا اے۔ ہر اوہ رب تئیں لکے پندریا توں کھلدا
تے اوہ ہنوی لکے کر دی حادر لکے بندرتے
رکھ ہونے اے۔ تے توں انسان توں وی حاجی

درانے کہ اوہ وی اپنے رب نون مادرے نے اودھا شکر
 ادا کرے۔ کہوں ہے اسس طرفاں نون نال اوری
 دینا رے نال نال آخرتے وی مسطور جائے گی۔
 نے اوہ دینا رے وی کامیاب رہے گا تے آخرتے وج
 وی رب ری ذات اگے سرقر و پیو وے گا تے
 پھیرا رب نون مادرے کرا لہ نہ دینا دار بند اے
 کہ تے نال آخرتے دا۔ اویہی آخرتے تے دینا دو ٹوں
 فراب ہو جائیاں ٹوں۔

**رے ٹوک فریدا ٹوک توں، جیویں راکھا جوار
 جب لگ ٹانڈا نگرے تب لگ ٹوک پکار**

طبرت دار رس:-

(vii)

پایا جی قرآن مجید حطقات تے احادیث وج
 پکڑت نال قوم عاد، ثمود، قرون تے پور پکڑتے
 واقعات توں مگر رکھ کے طبرت دار گزارے لکھتے
 نٹے تے کہندے تے کہ اوہیاں واقعات توں نصرت
 پکڑو۔ جیویں کہ:-

**رے فریدا جن لوئیں جب ہو پیا سولوئیں میں ڈھ
 کج ریکھ لکھ سپندیاں سے پنچھی سو بھ**

مکدی گل:-

آخرت دی فکر:-

انسان توں اسس دینا تے عبادت کرن لکھی کلانا
 رے تے مسلمان ہون رے تا طے ایہہ بھن لے کہ
 اک دن اسس دینا توں چھڈ جائے۔ پایا جی کہ
 رے تے کہ انسان توں اسس آخرت دی فکر کرنی
 چاہی ری اے۔ ایہہ دینا امتحان گاہ اے ایہہ
 جو کج کتا اوہیا پنچہ آخرتے وج لکھے گا۔
 پایا فرید کہندے تے کہ آخرتے وانے دن
 جیویں حساب کتاب ہووے گا جزا سوا دیا
 آوے گا کھوٹی وی کہے جے مکم متیں آوے گا

ماں، بیو، بین، بھرا کوٹی وی کسے دی سنس سنس
 گانے اوس وے توں بابا فرید اپنے آپ توں
 اونھے رکھو گئے لوکان توں قصبت فر رسنے
 لکھ جوچیاں توں حساب کتاب تے جز اسرا دی فکر
 دے رہے نیس:

ویکھ فرید اجو نہیا تیری دار بھی بیوی بوڑ
 اگاں نیڑے آ گیا، پچھاں رہ گیا دور

4 - مکدی گل :-

بابا فرید اکھ سو فی تے پورٹ سٹال
 دے نال مبلغ وی سنس. او تہاں تے اوس لکھتی
 تے لوکان توں آن اللہ دا سترادنا اے. تے لوکان
 تک اخلاقیات دا درس پتھا تا لہے کہ اسے
 آپ توں بھلے تے کہاں وج نہ پاؤ تے اکھ تے
 دی فکر کرو تے زندگی پور دے دے دے بیو تے
 اصولاں دے مطابق زندگی گزارو.

بقول ڈاکٹر سرفراز ان سید
 "بابا فرید نے اخلاق توں سوارن
 لئی تے کردار توں بنداون لئی لکھو سنس
 لکھتی اے. اونیاں دا اہم طریقہ لکھو
 تے کافر دا دل موہ لکھو اے."

بقول ڈاکٹر سرفراز سنس
 "بابا فرید دے لکھوکان دی سٹالری رس
 بھری، دھن تے انکار دا جموں سٹالری
 اے. اہم تھنہ چیزاں آ لیسن وج انج
 سکھواں تے جموں حلوے وج سوچی،
 کھڑے تے کھو موڑ دے تے."